

Utrecht als Creatieve en Sociale Smart City!

Statement, 2 februari 2018

**CARTESIUS
MUSEUM**
VOOR STEDELIJKE
DYNAMIEK EN
VERNIEUWENDE
SAMENWERKING

#1

Thema-avond: 22 maart 2018

Experimenteel Festival: 22 en 23 juni 2018

In samenwerking met Economic Board Utrecht (EBU)

1. Is Utrecht als Slimme Stad ook een Wijze Stad?

De slimme stad verzamelt via digitale technologie data en bewerkt deze tot informatie die kennis oplevert om situaties te verbeteren. Maar in welke richting gaat deze verbetering? Komt de kennis alleen ten goede aan grote techbedrijven? Verkleint de nieuwe kennis de grote ongelijkheid en exclusiviteit in de stad? Leveren we privacy in voor het voordeel van enkelen? Heeft het gemeentebestuur adequate kennis om richting te geven aan de ontwikkelingen? Kennis moet leiden tot stedelijke wijsheid die nieuwe kennis omzet in humane verhoudingen in een balans tussen kennis en creativiteit. Een stad die samen met kunstenaars, filosofen, onderzoekers, bedrijven, instellingen en – last but not least - burgers reflecteert op haar eigen functioneren en een nieuw bewustzijn scheidt over de relatie mens-stad. Is Utrecht met het accent op slimme stad in deze zin een wijze stad? Nee, nog niet. Het Cartesius Museum onderneemt actie om te komen tot Utrecht als wijze stad.

2. Een innovatie-agenda voor Utrecht als Slimme Stad overstijgt de digitale technologie

Het concept van de Slimme Stad heeft in oorsprong technologische wortels: hoe met behulp van big data optimale beslissingen nemen en voorzieningen scheppen. Indringende kwesties komen steeds meer aan de oppervlakte: onduidelijkheid over het eigendom van persoonlijke gegevens; onzichtbare en niet-gekende dataverzamelingen; de macht van grote techbedrijven, de mogelijke verdringing van het creatieve, spontane en onverwachte; de digitale onwetendheid van stedelijke bestuurders, etc.

De stad Utrecht onderkent deze schaduwzijden. Positieve voorbeelden zijn energieprojecten, duurzaamheidsacties, faciliteiten bij fietsparkeerplaatsen. In EU-verband wordt via het IRIS-project samengewerkt met Göteborg en Nice om ook in internationaal verband nieuwe kennis op te doen. Maar let op: kunstenaars en ontwerpers zijn nog niet actief erbij betrokken. En: ook in Utrecht is de betrokkenheid van gewone Utrechters nog zeer beperkt. Dat moet in Utrecht veranderen om ook in dit opzicht een voorbeeldfunctie te kunnen vervullen.

3. Utrechtse kunstenaars en burgers brengen wijsheid in de slimme stad en willen samenwerken

Utrecht heeft kunstzinnige projecten die de weg van data naar wijsheid zijn opgegaan. Hacking Habitat, Impakt Festival, Casco Art Institute: Working for the Commons, Sensor lab en Expodium zijn hiervan de sprekende voorbeelden. Kunstenaars en ontwerpers zijn ook betrokken bij stedelijke energie- en duurzaamheidsprojecten: Go APE!, Department of Search, Hof van Cartesius e.a.

Binnen de Utrechtse kennisinstellingen ontmoeten we onderzoekers en docenten die binnen hun eigen universiteit en hogeschool de transformatie van de slimme stad in een wijze stad stimuleren. Kennis en kunst ontmoeten elkaar echter nauwelijks. Het Cartesius Museum gaat daarin als bruggenbouwer verandering brengen overeenkomstig zijn Zomerschool De Samenwerkplaats uit juni 2018. Het bedrijfsleven zal ook dit keer worden benaderd om zich bij deze beweging aan te sluiten.

#2

4. Ideeën die een vertaalslag maken

Het Cartesius Museum heeft intern ideeën verzameld die het concept van de slimme stad verrijken en een wijze stad mogelijk maken. De komende maanden worden deze ideeën verder uitgewerkt ten behoeve van het tweedaagsfestival in juni 2018.

Enkele ruwe lijnen: kunstenaars houden op het eigen atelier een expositie over beelden van een slimme stad; stedelijke ontwerpers brengen afvalstromen in beeld t.b.v. een circulaire economie; vluchtelingen maken een video over hun relatie met de slimme stad, het slimme project Einstein/Overvecht op weg naar een wijs project?; hoe ontwerp je stedelijke digitale commons?; een stad is wijs als het menselijk bewegen het uitgangspunt vormt voor energieproductie en -verzameling; digitale ont-bi(j)ten in de slimme stad; het van onderop data-vrij maken van straten en buurten om ook een 'domme stad' te willen zijn; het inzetten van vogel-drones om de natuur te beschermen; cultureel erfgoed inzetten voor het historisch bewustzijn van een slimme stad; alternatieve ruimte scheppen in kunstenaarsateliers voor het puur ambachtelijk werken (onderdeel van de reflectie); stedenbouw in ontwikkelingslanden: welke spiegel wordt ons voorgehouden?; laaggeleerdheid en digitale onwetendheid (met name in Kanaleneiland en Overvecht) via theater bestrijden; de oprichting van een mens-machinepark over energie en met robots.

5. De Samenwerkplaats: startpunt en referentie

Met 'De wijze stad' borduren het Cartesius Museum en de CAMU University voort op de succesvolle zomerschool De Samenwerkplaats van juni 2018 waaraan een tiental Utrechtse instellingen meewerkte. Samen met EBU is een seminar over de slimme stad gehouden m.m.v. Cleverfranke.com en de Waag Society. Kernpunten zijn: samenwerking, creatieve crossovers, artistieke interventie, duurzaamheid. (reader en verslag: www.cartesiusmuseum.org/Zomerschool2017)

Contactadres: Cartesius Museum, Erik Uitenbogaard, hoofd conservator, post@cartesiusmuseum.nl, 06 15 63 35 52